

MAPA POMOCY

OSOBOM OPUSZCZAJĄCYM

ZAKŁADY KARNE

i ICH RODZINOM

Informator o formach udzielanej pomocy

Wydawnictwo sfinansowane ze środków
Województwa Małopolskiego

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ

KRAKÓW 2009

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie
30-070 Kraków, ul. Piastowska 32,
Tel./fax 012 422 06 36
www.rops.krakow.pl
e-mail: biuro@rops.krakow.pl

Autor: Karolina Aperlińska

Okładka: Maciej Deskiewicz

ISBN 978-83-60242-38-4

Nakład: 2000 egz.

Skład, druk i oprawa:

nr rejestracyjny 0410020755

EXPOL, P.Rybiński, J.Dąbek Spółka Jawna
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek; tel./fax: (054) 232 37 23, 232 48 73
e-mail: sekretariat@expol.home.pl, <http://www.expol.home.pl>

WSTĘP

Oddajemy w Państwa ręce kolejne wydawnictwo Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie z cyklu: „Mapa pomocy”. Tym razem nasz informator skierowany jest do osób skazanych, opuszczających zakłady karne i ich rodzin, jak również do pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, Służby Więziennej oraz kuratorów sądowych, a także innych osób działających na rzecz skazanych, opuszczających zakłady karne i ich rodzin.

Opracowanie to zawiera informacje na temat form pomocy postpenitencjarnej. Zawiera również opis procedur uzyskania pomocy i warunków, które należy spełnić, aby pomoc uzyskać oraz adresy instytucji i organizacji, które tej pomocy udzielają.

Celem wydawnictwa jest dotarcie z podstawowymi informacjami na temat pomocy postpenitencjarnej do osób i rodzin, które ze względu na okoliczność odbywania kary (izolację), mają zarówno specyficzne potrzeby, jak i trudności w dostępie do informacji na temat form udzielanej pomocy.

Mamy również nadzieję, że opracowanie dostarczy pracownikom instytucji i organizacji wchodzących w skład systemu postpenitencjarnego informacji na temat wzajemnych kompetencji – co z kolei zaowocuje zacieśnieniem współpracy na rzecz efektywnej pomocy osobom opuszczającym zakłady karne i ich rodzinom.

Serdeczne podziękowania składamy na ręce osób, które służyły nam pomocą w trakcie powstawania niniejszego wydawnictwa: Pani mjr Krystynie Bogacz z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Krakowie, Panu Arkadiuszowi Marynowskiemu – wychowawcy oddziału terapeutycznego Aresztu Śledczego w Krakowie-Podgórzu, Pani Ewie Brzozowskiej-Bartosik – Kuratorowi Okręgowemu w Krakowie, Pani Marii Baran – Zastępcy Kuratora Okręgowego w Krakowie, Panu Stanisławowi Batko i Panu Łukaszowi Stichowi z Filii nr 3 Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie oraz Pani Katarzynie Nadybskiej z Urzędu Pracy Powiatu Krakowskiego. Dziękujemy za podzielenie się z nami swoim doświadczeniem zawodowym. Wasze komentarze były nam niezbędne do opracowania zawartych w poradniku informacji.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
System postpenitencjarny	5
Zakład karny i areszt śledczy	5
Jak dobrze wykorzystać ostatnie miesiące przed zwolnieniem?	5
Na jakie wsparcie ze strony zakładu karnego możesz liczyć?	6
Kurator Sądowy	7
Twoje obowiązki wynikające z dozoru	7
Sprawowanie dozoru przez inne podmioty	8
Fundusz Pomocy Postpenitencjarnej	8
Kto może skorzystać z pomocy i na co można przeznaczyć środki?	8
Jak można uzyskać wsparcie z funduszu?	9
Gdzie należy złożyć wniosek?	9
Przez jaki okres można pobierać świadczenia z funduszu?	10
Pomoc Społeczna	10
Kto może skorzystać z pomocy społecznej?	10
Na jakie wsparcie z pomocy społecznej możesz liczyć po opuszczeniu zakładu karnego?	11
Gdzie i jak można zgłosić się po pomoc?	14
Co zrobić gdy OPS odmówi pomocy finansowej?	15
Miejsce do zamieszkania	15
Prawo do schronienia	15
Mieszkanie komunalne	15
Urząd pracy	16
Rejestracja w Urzędzie Pracy	16
Świadczenia dla bezrobotnych	17
Organizacje pozarządowe	18
Podstawy prawne udzielania pomocy osobom opuszczającym zakłady karne i ich rodzinom	19
Przydatne adresy	20
Zakłady Karne i Areszty Śledcze podlegające Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w Krakowie	20
Sądy Okręgowe i Rejonowe z terenu Małopolski	20
Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie z terenu Małopolski	22
Urzędy Pracy z terenu Małopolski	29
Wybrane organizacje pozarządowe, działające na rzecz osób opuszczających zakłady karne i ich rodzin, z terenu Małopolski	31

System postpenitencjarny

Opuszczając areszt śledczy czy też zakład karny, masz przed sobą nie łatwe zadanie zaadaptowania się na nowo do warunków wolnościowych. Długa izolacja sprawiła, że w pewne role społeczne – męża/żony, ojca/matki, syna/córki, pracownika – musisz wdrożyć się ponownie i na nowo przywyknąć do obowiązków, które spoczywają na każdym członku społeczeństwa.

Aby ułatwić Ci społeczną readaptację, a w szczególności przeciwdziałać Twojemu powrotowi na drogę przestępstwa – Ty i Twoja rodzina, szczególnie w pierwszych miesiącach po zwolnieniu z zakładu karnego, możecie liczyć na odpowiednią pomoc. Wsparcie to składa się z wielu elementów, takich jak: aktywizacja społeczna i zawodowa, pomoc informacyjna, prawna, terapeutyczna, psychologiczna, czy wreszcie wsparcie materialne.

Pomocy tej udzielają instytucje i organizacje wchodzące w skład systemu postpenitencjarnego, czyli: zakłady karne i areszty śledcze, kuratorska służba sądowa, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, instytucje rynku pracy, oraz szereg organizacji pozarządowych, które statutowo zajmują się wspieraniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Oczekując pomocy w odnalezieniu się w rzeczywistości poza-więziennej, powinieneś pamiętać o tym, że jej głównym celem nie jest zorganizowanie Ci łatwego życia na koszt państwa, ale wykształcenie w Tobie umiejętności samodzielnego radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych.

Zakład karny i areszt śledczy

Okres do 6 miesięcy przed przewidywanym warunkowym zwolnieniem lub przed wykonaniem kary stanowi, w miarę potrzeby, czas niezbędny na przygotowanie do życia po zwolnieniu, zwłaszcza do nawiązania kontaktu z kuratorem sądowym lub podmiotami, które w myśl obowiązujących przepisów mogą współdziałać w wykonywaniu kar, w szczególności związanych z pozbawieniem wolności. Okres ten, za zgodą skazanego, ustala komisja penitencjarna lub też sąd penitencjarny w postanowieniu o udzieleniu lub odmowie warunkowego zwolnienia, jeżeli uzna to za niezbędne.

Jak dobrze wykorzystać ostatnie miesiące przed zwolnieniem?

W końcowej fazie odbywania kary pozbawienia wolności, powinieneś skupić się głównie na zaplanowaniu działań, które podejmiesz po opuszczeniu zakładu karnego. Skontaktuj się w tym celu z wychowawcą ds. postpenitencjar-

nych. Pomoże Ci on ustalić, jakiego wsparcia po zwolnieniu będziesz potrzebował i skontaktuje Cię z przedstawicielami instytucji oraz organizacji, które Ci tej pomocy udzielą. Im wcześniej zgłosisz się do wychowawcy i powiesz o swoich problemach, tym skuteczniejsza może być pomoc, gdyż są sprawy, które wymagają dłuższego czasu na ich rozwiązanie np. brak zawodu.

Na jakie wsparcie ze strony zakładu karnego możesz liczyć?

W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności:

- możesz być uczestnikiem programów resocjalizacyjnych sprzyjających przygotowaniu do readaptacji społecznej;
- jeśli nie masz zawodu, możesz ukończyć kurs przyuczający Cię do wykonywania określonej pracy;
- jeżeli nie posiadasz dokumentu tożsamości, administracja zakładu karnego pomoże Ci w jego otrzymaniu;
- jeżeli będziesz starał się o uzyskanie świadczeń emerytalnych, rentowych i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności i nie masz własnych środków finansowych, koszty związane z postępowaniem, na Twój wniosek, mogą być pokrywane ze środków Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej.

W ostatnich miesiącach odbywania kary pozbawienia wolności, jeżeli otrzymasz odpowiednią decyzję komisji penitencjarnej (lub sądu penitencjarnego), możesz liczyć na pewne przywileje, z których będziesz mógł skorzystać w miarę możliwości i potrzeb. Należą do nich między innymi:

- odbywanie ostatnich miesięcy kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym położonym najbliżej Twojego przyszłego miejsca zamieszkania;
- uzyskanie zgody na opuszczenie zakładu karnego, łącznie na czas do 14 dni, w celu znalezienia pracy i mieszkania, jeżeli spełnione zostaną wymagane w tym względzie warunki i udzielenie zezwolenia uzasadniają wcześniej poczynione przygotowania;

Przed zwolnieniem:

- wychowawca ds. pomocy postpenitencjarnej udzieli Ci informacji umożliwiających nawiązanie kontaktu z właściwymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu uzyskania stosownej pomocy po zwolnieniu;
- jeżeli nie dysponujesz środkami własnymi, w chwili zwolnienia możesz otrzymać pomoc finansową lub rzeczową jako ekwiwalent pomocy pieniężnej;
- jeżeli jesteś niezdolny do samodzielnej podróży i nie masz rodziny, która może Cię odebrać, to możesz liczyć na dowieszenie do miejsca zamieszkania zgodnie ze wskazaniami lekarskimi;
- jeżeli termin Twojego zwolnienia przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, będziesz zwolniony dzień wcześniej.

Kurator Sądowy

Kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Wykonują swoje zadania w środowisku podopiecznych – także na terenie zakładów karnych.

Realizując czynności związane z przygotowaniem skazanego do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, kurator sądowy powinien we współpracy ze skazanym:

- sporządzić program wolnościowy – w oparciu o analizę akt oraz rozpoznanie sytuacji rodzinnej i środowiskowej;
- przygotować rodzinę i środowisko społeczne do powrotu skazanego;
- we współpracy z służbą penitencjarną zakładów karnych, a także organami administracji rządowej i samorządu terytorialnego, powinien zbadać jakie są potrzeby skazanego oraz jego rodziny;
- nawiązać współpracę z instytucjami i organizacjami, których celem działania jest pomoc w społecznej readaptacji skazanych.

Jeżeli obawiasz się, że warunki życia, które czekają Cię po zwolnieniu z zakładu karnego, mogą Ci utrudnić społeczną readaptację – możesz zwrócić się do sądu penitencjarnego z wnioskiem o zastosowanie względem Ciebie **dozoru kuratora**. Dozór taki ma na celu zapobieganie powrotowi do przestępstwa. Jeżeli otrzymasz informację o nałożeniu na Ciebie dozoru, zobowiązany jesteś – najpóźniej w ciągu 7 dni, zgłosić się do kuratora sądu rejonowego, w okręgu którego dozór będzie wykonywany - czyli w miejscu Twojego zamieszkania lub pobytu.

Twoje obowiązki wynikające z dozoru

Jeżeli sąd zdecyduje o oddaniu Cię pod dozór kuratora, może nałożyć na Ciebie pewne obowiązki, np:

- regularnego informowania sądu lub kuratora o Twojej sytuacji;
- umożliwienia kuratorowi wejścia do Twojego mieszkania;
- przeproszenia pokrzywdzonego;
- podjęcia pracy lub nauki;
- powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających;
- poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, albo oddziaływaniom terapeutycznym, korekcyjno-edukacyjnym;
- powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach:
  - zaprzestania kontaktów z pokrzywdzonym lub innymi osobami;
  - opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym;

- innych czynności, które pomogą zapobiec ponownemu popełnieniu przestępstwa.

Jeżeli zostaniesz oddany pod dozór i będziesz wypełniał nałożone na Ciebie obowiązki, w miarę możliwości powinieneś mieć zapewnione tymczasowe zakwaterowanie i pomoc w otrzymaniu zatrudnienia – w miejscach oraz instytucjach wskazanych przez kuratora. Czas trwania dozoru, nie może przekraczać 2 lat.

Kurator sądowy po objęciu Cię dozorem, zapozna się z aktami sprawy karnej i innymi niezbędnymi źródłami informacji o Tobie, pouczy Cię o Twoich prawach i obowiązkach wynikających z okresu dozoru oraz omówi z Tobą sposób i terminy realizacji dozoru. W miarę możliwości nawiąże również kontakt z Twoją rodziną i środowiskiem oraz udzieli Ci pomocy w rozwiązywaniu problemów adaptacyjnych.

Sprawowanie dozoru przez inne podmioty

Sprawowanie dozoru może być powierzone także innym podmiotom – instytucjom i organizacjom, do których działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym, albo osobie godnej zaufania. Powierzenie dozoru następuje na wniosek lub za zgodą tych podmiotów i nakłada na nie pewne obowiązki:

- bezwzględnego wyznaczenia przedstawiciela do wykonywania dozoru oraz udzielania mu pomocy w prawidłowym jego wykonywaniu;
- utrzymywania niezbędnych kontaktów z sądem i sądowym kuratorem zawodowym;
- przedstawianie sądowi okresowych sprawozdań o zachowaniu się skazanego w okresie dozoru.

Fundusz Pomocy Postpenitencjarnej

Fundusz ten jest państwowym funduszem celowym, którego środki pochodzą z potrąceń w wysokości 20% wynagrodzenia za pracę lub dochodu osób skazanych na karę pozbawienia wolności oraz z dotacji, darowizn, zapisów, zbiórek i innych źródeł. Szczegóły dotyczące przyznawania środków z Funduszu znajdziesz w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 69, poz. 618).

Kto może skorzystać z pomocy i na co można przeznaczyć środki?

Z pomocy funduszu skorzystać mogą osoby pozbawione wolności i ich rodziny, a także osoby zwalniane z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz ich rodziny. W wyjątkowych przypadkach z funduszu mogą również skorzy-

stać osoby pokrzywdzone przestępstwem i ich rodziny. Także organizacje pozarządowe mogą się starać o środki z funduszu.

Zgodnie z §2 rozporządzenia, środki z funduszu mogą być przeznaczone w szczególności na:

- pokrywanie kosztów czasowego zakwaterowania lub udzielanie schronienia w ośrodku dla bezdomnych;
- organizowanie i finansowanie poradnictwa prawnego, promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej;
- organizowanie i finansowanie kursów przygotowania zawodowego lub pokrywanie kosztów związanych z udziałem w takich kursach oraz składaniem egzaminów kwalifikacyjnych;
- pokrywanie kosztów związanych ze specjalistycznym leczeniem lub rehabilitacją zdrowotną oraz uzyskiwaniem orzeczeń o niepełnosprawności lub niezdolności do zatrudnienia, pomocy psychologicznej oraz terapii uzależnień, organizowanej poza placówką terapeutyczną;
- pomoc rzeczową w formie żywności lub bonów żywnościowych, odzieży, leków, protez, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, środków sanitarnych, podręczników i innych pomocy naukowych, niezbędnych przedmiotów wyposażenia domowego lub narzędzi i wyposażenia potrzebnego do wykonywania wyuczonego zawodu albo prowadzenia na własny rachunek działalności gospodarczej;
- okresową dopłatę do bieżących zobowiązań czynszowych za lokal mieszkalny, do którego osoba ubiegająca się o pomoc ma tytuł prawny;
- finansowanie przejazdów środkami komunikacji publicznej lub pokrywanie kosztów transportu specjalnego, zgodnie ze wskazaniami lekarskimi;
- pokrywanie kosztów związanych z uzyskaniem dowodu osobistego oraz innych niezbędnych dokumentów;
- udzielanie świadczeń pieniężnych na określony cel i okres wskazany przez organ udzielający pomocy – w szczególności uzasadnionych wypadkach.

Jak można uzyskać wsparcie z funduszu?

Pomocy udziela się na wniosek lub z urzędu. Z uzasadnionym wnioskiem o udzielenie pomocy może wystąpić osoba uprawniona do jej uzyskania, a także prokurator, obrońca lub pełnomocnik oraz przedstawiciel skazanego. Do wniosku dołączyć należy dokumenty potwierdzające okoliczności wskazane we wniosku, uzasadniające przyznanie pomocy. Osoby zwolnione z zakładów karnych lub aresztów śledczych przedstawiają także dokument zwolnienia.

Gdzie należy złożyć wniosek?

- osoby pozbawione wolności i zwalniane z zakładów karnych i aresztów śledczych wnioski powinny składać do dyrektora jednostki penitencjarnej;

- do zawodowego kuratora sądowego wnioski powinny wpływać od osób zwolnionych z zakładów karnych i aresztów śledczych i ich rodzin, a także od osób pokrzywdzonych przestępstwem i ich rodzin oraz rodzin osób pozbawionych wolności;
- organizacje pozarządowe składają wnioski o przyznanie środków finansowych z funduszu do Ministra Sprawiedliwości.

Przez jaki okres można pobierać świadczenia z funduszu?

Świadczeń z funduszu udziela się przez okres niezbędny dla zrealizowania celów, na które pomoc została przyznana:

- osobom zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych, a także ich rodzinom, pomocy udziela się do czasu otrzymania wsparcia z pomocy społecznej – nie dłużej jednak niż przez 3 miesiące od dnia zwolnienia, chyba, że konieczność przedłużenia tego okresu do 6 miesięcy wynika ze szczególnych okoliczności (choroba lub czasowa niezdolność do pracy).
- również rodzinom osób pozbawionych wolności pomocy udziela się do czasu otrzymania wsparcia z pomocy społecznej – nie dłużej jednak niż przez 3 miesiące od dnia osadzenia członka rodziny w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, chyba że wystąpią szczególne okoliczności, które uzasadnią przedłużenie tego okresu do 6 miesięcy.

Pomoc społeczna

Celem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są one w stanie samodzielnie sobie poradzić. Zadaniem Ośrodków Pomocy Społecznej jest więc wspieranie takich osób oraz rodzin w dążeniu do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb życiowych oraz w tworzeniu dla siebie godnych warunków życia. Wiąże się to z podejmowaniem szeregu działań zmierzających do ich usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

Kto może skorzystać z pomocy społecznej?

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa; sieroctwa; bezdomności; bezrobocia; niepełnosprawności; długotrwałej lub ciężkiej choroby; przemocy w rodzinie; potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze; trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą; **trudności w przystosowaniu do życia**

po zwolnieniu z zakładu karnego; alkoholizmu lub narkomanii; zdarzenia losowego; sytuacji kryzysowej; klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobie, w przypadku wystąpienia przynajmniej jednej z powyżej wskazanych okoliczności (lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej) oraz zgodnie z kryterium dochodowym, określonym w ustawie o pomocy społecznej:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 477 zł („kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej”);
- osobie w rodzinie, której dochód nie przekracza kwoty 351 zł („kryterium dochodowe na osobę w rodzinie”);
- rodzinie (w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej *rodzina – to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące*), której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Z kolei osobie tymczasowo aresztowanej zawieszają się prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Za okres tymczasowego aresztowania nie udziela się świadczeń.

Na jakie wsparcie z pomocy społecznej możesz liczyć po opuszczeniu zakładu karnego?

Świadczenia z pomocy społecznej dzielą się na:

- **świadczenia pieniężne**, do których należą: zasiłek stały, zasiłek okresowy oraz zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy;
- **świadczenia niepieniężne**, między innymi: praca socjalna; bilet kredytowany; składki na ubezpieczenie zdrowotne; pomoc rzeczowa; sprawienie pogrzebu; poradnictwo specjalistyczne; interwencja kryzysowa; schronienie; posiłek; niezbędne ubranie; usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, bądź w ośrodkach wsparcia; pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

O **zasiłek stały** ubiegać się możesz, jeżeli:

- jesteś osobą pełnoletnią, samotnie gospodarującą, niezdolną do pracy z powodu wieku (ukończone 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę), lub całkowicie niezdolną do pracy (np. posiadasz orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności), a Twój dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- jesteś osobą pełnoletnią, pozostającą w rodzinie, jesteś niezdolny do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolny do pracy (posiadasz orzecz-

nie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności), a Twój dochód, jak również dochód na osobę w Twojej rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek okresowy – przysługuje Ci w sytuacji długotrwałej choroby, niepełnosprawności, bezrobocia, a także, gdy masz możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, jeżeli:

- jesteś osobą samotnie gospodarującą i Twój dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- dochód w Twojej rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego rodziny (kwota 351 zł pomnożona przez ilość osób w rodzinie).

Zasiłek celowy – może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu.

Nie wszystkie świadczenia pieniężne z pomocy społecznej wymagają spełnienia przez Ciebie podanych powyżej kryteriów dochodowych, w szczególności uzasadnionych przypadkach przyznany zostać może osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe **specjalny zasiłek celowy**.

Praca socjalna – świadczona jest bez względu na posiadany dochód i obejmuje szereg działań, które mogą okazać się dla Ciebie bardzo pomocne we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, obejmują one m.in. udzielanie informacji oraz wskazówek dotyczących możliwości rozwiązywania Twoich problemów, przy wykorzystaniu uprawnień jakie posiadasz; poradnictwo w zakresie uzyskiwania wsparcia ze strony innych instytucji pomocowych (państwowych lub pozarządowych) oraz bezpośrednią pomoc w jego uzyskiwaniu, jak również współpracę z różnymi specjalistami w celu przeciwdziałania i ograniczania skutków negatywnych zjawisk społecznych, w tym ubóstwa.

Poradnictwo specjalistyczne – w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód:

- **poradnictwo prawne** polega na udzielaniu informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów;
- **poradnictwo psychologiczne** realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii;

- **poradnictwo rodzinne** obejmuje szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

Interwencja kryzysowa – to szereg działań podejmowanych wobec osób i rodzin będących w stanie kryzysu, bez względu na ich dochód. Jej celem jest przede wszystkim przywrócenie równowagi psychicznej oraz umiejętności samodzielnego radzenia sobie z problemami, a tym samym zapobieganie przejściu chwilowego stanu kryzysu w stan długotrwały. W sytuacji kryzysowej możesz liczyć na natychmiastową specjalistyczną pomoc psychologiczną, a w zależności od potrzeb również na poradnictwo socjalne lub prawne oraz w uzasadnionej sytuacji – schronienie do 3 miesięcy.

Masz również prawo do **schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania**, jeżeli jesteś tego pozbawiony:

- schronienie możesz mieć zapewnione przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych;
- niezbędną bieliznę, odzież i obuwie możesz otrzymać odpowiednio do pory roku oraz swoich indywidualnych właściwości i potrzeb;
- jeden gorący posiłek dziennie (doraźnie lub okresowo) przysługuje Ci, jeżeli nie jesteś w stanie zapewnić go sobie własnym staraniem.

Usługi opiekuńcze – jeżeli jesteś osobą samotną, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób w codziennym funkcjonowaniu, lub posiadasz rodzinę, ale jej członkowie nie są w stanie zapewnić Ci odpowiedniej pomocy i opieki, przysługuje Ci wówczas pomoc w formie usług opiekuńczych (gospodarczych, pielęgnacyjnych) lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

Pobyt i usługi w domu pomocy społecznej – mogą Ci zostać przyznane, gdy nie jesteś w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, wymagasz całodobowej opieki ze względu na swój wiek, bądź stan zdrowia, a gmina nie może zapewnić Ci niezbędnej pomocy w miejscu zamieszkania.

Dodatkowo jeżeli jesteś osobą bezdomną, możesz zostać objęty indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności. Polega on na udzielaniu wsparcia w rozwiązywaniu problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych, oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. Indywidualny program wychodzenia z bezdomności jest opracowywany przez pracownika socjalnego wraz z osobą bezdomną.

Gdzie i jak można zgłosić się po pomoc?

Aby ubiegać się o pomoc, musisz zgłosić się do Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS) w miejscu Twojego zamieszkania (np. gminie, dzielnicy). Jeżeli jesteś osobą bezdomną – w miejscu ostatniego zameldowania na pobyt stały. W szczególnie uzasadnionych przypadkach oraz sprawach niecierpiących zwłoki, kiedy znalazłeś się w nagłej potrzebie, możesz wystąpić o pomoc w miejscu, w którym aktualnie przebywasz.

Zgłoszenia możesz dokonać osobiście, telefonicznie lub pisemnie. Może to zrobić także, w Twoim imieniu, inna osoba (np. znajomy, członek rodziny). Forma pisemna daje nam jednak największą pewność, że ośrodek w terminie podejmie odpowiednie działania.

Pomoc udzielana jest na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzanego przez pracownika socjalnego w Twoim miejscu zamieszkania. Brak zgody na przeprowadzenie wywiadu jest równoznaczny z rezygnacją z ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej. Pracownik socjalny niezwłocznie powinien przeprowadzić wywiad środowiskowy, tj. do 14 dni od momentu Twojego zgłoszenia (w sprawach pilnych w terminie znacznie krótszym). Celem wywiadu środowiskowego jest rozeznanie Twojej aktualnej sytuacji bytowej, rodzinnej, zdrowotnej oraz majątkowej. Pracownik socjalny ma prawo domagać się od Ciebie złożenia oświadczenia o uzyskiwanych dochodach i stanie majątkowym, jak również przedstawienia innych niezbędnych dokumentów oraz zaświadczeń, np. potwierdzających uzyskiwane przez Ciebie dochody. Odmowa złożenia oświadczenia jest podstawą wydania decyzji o odmowie udzielenia pomocy. Podczas wywiadu środowiskowego, w porozumieniu z Tobą ustalany jest również plan pomocy. Musisz pamiętać, że przez cały czas jesteś zobowiązany do aktywnej współpracy z pracownikiem socjalnym w zakresie rozwiązywania swojej trudnej sytuacji życiowej.

W celu dokładnego określenia sposobu współdziałania, pracownik socjalny może zaproponować Ci zawarcie **kontraktu socjalnego** – jest to pisemna umowa zawarta pomiędzy OPS, a osobą ubiegającą się o pomoc, która określa uprawnienia i zobowiązania obu stron umowy.

Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej, z wyjątkiem interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy i przyznanie biletu kredytowanego. Decyzja powinna zostać wydana nie później niż do miesiąca od chwili wszczęcia postępowania w sprawie zgłoszonej przez Ciebie potrzeby udzielenia pomocy.

W trakcie korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, jesteś zobowiązany niezwłocznie poinformować pracownika socjalnego o każdej zmia-

nie w swojej sytuacji osobistej, dochodowej czy majątkowej, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń.

Co zrobić gdy OPS odmówi pomocy finansowej?

Od decyzji wydanej w pierwszej instancji, służy stronie odwołanie w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji. Odwołanie należy złożyć na piśmie w siedzibie Ośrodka, który wydał decyzję (np. w sekretariacie). Decyzja, którą otrzymasz, będzie zawierała wszystkie informacje na temat możliwości skorzystania z środków odwoławczych, zgodnie z art. 127 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks Postępowania Administracyjnego (t.j. Dz. U. 2000, Nr 98 poz. 1071 ze zm.).

Miejsce do zamieszkania

Dla osób opuszczających zakłady karne najtrudniejszym do pokonania problemem, obok braku środków utrzymania, jest brak mieszkania. Te dwa czynniki występujące równolegle, często uniemożliwiają byłym skazanym prawidłowe funkcjonowanie w środowisku społecznym.

Potrzeba posiadania miejsca zamieszkiwania lub schronienia jest jedną z elementarnych potrzeb każdego człowieka, a udzielenie schronienia zaliczane jest do tzw. świadczeń pierwszej potrzeby. Każdy człowiek pozbawiony schronienia, który nie jest w stanie zapewnić go sobie własnym staraniem, ma prawo do pomocy ze strony odpowiednich instytucji. To obowiązkiem gminy, w której osoba potrzebująca pomocy była ostatnio zameldowana na pobyt stały, jest zapewnienie schronienia tymczasowego oraz zaspokajanie w sposób trwały potrzeb mieszkaniowych.

Prawo do schronienia

Potrzebę zapewnienia schronienia realizują Ośrodki Pomocy Społecznej. Udzielenie schronienia polega na przyznaniu tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowni, schronisku, domu dla bezdomnych albo innym miejscu do tego przeznaczonym. Świadczenie może być przyznane na czas ograniczony, a warunkiem korzystania z niego jest przestrzeganie regulaminu placówki.

Mieszkanie komunalne

Aby uzyskać lokal mieszkaniowy z zasobów gminy, muszą być spełnione określone warunki, które są dokładnie sprecyzowane w uchwale rady gminy. Często, z powodu ograniczonych możliwości gminy, istnieje konieczność długiego oczekiwania na przydział lokalu komunalnego.

Każda gmina ma swoją uchwałę rady gminy, która określa zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Uchwała taka musi określać:

- wysokość dochodu gospodarstwa domowego, która uzasadnia oddanie w najem lub w podnajem lokalu na czas nieoznaczony;
- warunki zamieszkiwania, które kwalifikują wnioskodawcę do ich poprawy.

Uchwała rady zazwyczaj określa również kryteria wyboru osób, którym przysługuje pierwszeństwo zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony oraz tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o najem lokali, a także tryb postępowania w tych sprawach. Informacje w tym zakresie można uzyskać w odpowiednim Urzędzie Gminy.

Urząd pracy

Po opuszczeniu zakładu karnego, priorytetem dla Ciebie powinno być zapewnienie sobie niezbędnych środków do życia, czyli znalezienie pracy. Najważniejszym zadaniem Urzędu Pracy jest właśnie pomoc w znalezieniu zatrudnienia zarejestrowanym osobom bezrobotnym i poszukującym pracy (w tym opuszczającym zakłady karne) oraz pomoc pracodawcom w znalezieniu odpowiedniego pracownika. Cel ten jest realizowany między innymi poprzez:

- poradnictwo zawodowe i informację zawodową;
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń, staży oraz przyznawanie i wypłacanie stypendiów;
- dofinansowywanie dodatkowych miejsc pracy;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia.

Istnieje także możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych już w czasie odbywania kary pozbawienia wolności. Zasady korzystania z tego rodzaju form kształcenia regulują przepisy służby więziennej.

Rejestracja w Urzędzie Pracy

Aby zarejestrować się u Urzędzie Pracy, musisz się tam zgłosić osobiście z kompletem dokumentów. Każda osoba rejestrująca się w Urzędzie Pracy wypełnia Kartę Rejestracyjną, zgodnie z posiadanymi dokumentami, natomiast pracownik Urzędu weryfikuje wszystkie informacje zawarte w Karcie, z oryginałami dokumentów dostarczonymi w chwili rejestracji. Osoba rejestrująca się poświadcza własnoręcznym podpisem prawdziwość danych i oświadczeń zawartych w Karcie.

Dokumenty najczęściej wymagane przy rejestracji to:

- dowód osobisty lub inny dokument tożsamości;
- poświadczenie zameldowania na terenie danego powiatu;
- świadectwo ukończenia ostatniej szkoły (uczelni) lub inny dokument potwierdzający ukończenie szkoły;
- świadectwa pracy z całego okresu zatrudnienia oraz wszystkie inne dokumenty niezbędne do ustalenia ewentualnych uprawnień;
- legitymacja ubezpieczeniowa;
- numer NIP;
- w przypadku osób, które prowadziły własną działalność gospodarczą konieczne jest dostarczenie decyzji o wykreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej; zaświadczenie ZUS o okresie opłacania składek na ubezpieczenie społeczne;
- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności;
- zaświadczenie z Urzędu Gminy potwierdzające stan posiadania nieruchomości rolnej w ha przeliczeniowych;
- książeczka wojskowa (w przypadku zaliczenia do stażu okresu służby wojskowej);
- zaświadczenie z zakładu karnego o wykonywaniu pracy (w przypadku zaliczenia do stażu okresu pracy w zakładzie karnym);
- zaświadczenie z ZUS o okresie pobierania renty, zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku rehabilitacyjnego.

Świadczenia dla bezrobotnych

Abyś mógł po zwolnieniu z zakładu karnego otrzymać zasiłek dla bezrobotnych, muszą być spełnione trzy warunki:

- w okresie 18 miesięcy poprzedzających osadzenie w zakładzie, łącznie przez okres co najmniej 365 dni, musiałeś być zatrudniony (również na umowę zlecenie) i osiągać wynagrodzenie w kwocie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę;
- Urząd Pracy nie posiada dla Ciebie oferty pracy, szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, prac interwencyjnych lub robót publicznych;
- zarejestrujesz się w Urzędzie w ciągu 30 dni od zwolnienia z zakładu karnego.

Do wymaganych 365 dni zatrudnienia zalicza się też okres służby wojskowej, urlopu wychowawczego, pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, a także okresy pobierania zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i świadczenia rehabilitacyjnego, jeśli były one przyznane bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia i jeśli podstawę wymiaru tych świadczeń sta-

nowiła kwota co najmniej minimalnego wynagrodzenia. Zasiłek jest naliczany po upływie 7 dni od dnia zarejestrowania się w Urzędzie Pracy.

Zasadniczo zasiłek jest wypłacany przez okres 6-ciu miesięcy. W wyjątkowych sytuacjach okres wypłacania zasiłku może być wydłużony do 12 lub 18 miesięcy. Może być również skrócony, jeżeli:

- w okresie 6 miesięcy przed osadzeniem w zakładzie karnym rozwiązałeś umowę o pracę za wypowiedzeniem albo przez porozumienie stron, to okres pobierania zasiłku zostaje zmniejszony o 90 dni;
- w okresie 6 miesięcy przed osadzeniem w zakładzie karnym zostałeś dyscyplinarnie zwolniony z pracy, to nie otrzymasz zasiłku przez pierwsze 180 dni od zarejestrowania się w Urzędzie Pracy. Jeżeli okres pobierania zasiłku w Twoim powiecie wynosi 6 miesięcy, jest to równoznaczne z brakiem kwalifikacji do otrzymania zasiłku;
- bez uzasadnionej przyczyny odmówisz przyjęcia oferty pracy, szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, prac interwencyjnych lub robót publicznych, stracisz prawo do zasiłku na 90 dni.

Organizacje pozarządowe

Szczególną uwagę powinieneś zwrócić na wsparcie oferowane przez organizacje pozarządowe. W Województwie Małopolskim, organizacji działających na rzecz osób opuszczających zakłady karne i areszty śledcze jest już kilkadziesiąt. Do ich zadań należy między innymi:

- udzielanie pomocy materialnej, prawnej, rzeczowej oraz poradnictwa osobom skazanym i ich rodzinom;
- wsparcie w reintegracji społecznej i zawodowej osób opuszczających zakłady karne;
- udzielanie schronienia, posiłków;
- tworzenie i prowadzenie placówek pomocowych;
- ograniczanie zjawiska „recydywy”;
- sprawowanie dozoru;
- prowadzenie terapii, grup wsparcia, warsztatów i szkoleń dla osób opuszczających zakłady karne i ich rodzin.

Organizacje te niezwykle aktywnie dostosowują się do zastanej sytuacji oraz do potrzeb poszczególnych grup społecznych i pręźnie wdrażają nowe praktyki. Mogą również, poprzez zawarcie pisemnego porozumienia z dyrektorem zakładu karnego lub aresztu śledczego, uczestniczyć w prowadzeniu działalności resocjalizacyjnej, społecznej, kulturalnej, oświatowej, sportowej i religijnej w tych zakładach lub aresztach.

Podstawy prawne udzielania pomocy osobom opuszczającym zakłady karne i ich rodzinom:

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 1997 r. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r., Nr 69, poz. 415, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. 2000, Nr 98 poz. 1071 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie Funduszu Pomocy Postpenitencjarnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 69, poz. 618);
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 sierpnia 1998 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu powoływania oraz działania Rady Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym, a także rad terenowych do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym (Dz. U. z 1998 r. Nr 113, poz. 723, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 2002 r. w sprawie zakresu praw i obowiązków podmiotów sprawujących dozór, zasad i trybu wykonywania dozoru oraz trybu wyznaczania przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje swoich przedstawicieli do sprawowania dozoru (Dz. U. z 2005 r. Nr 91, poz. 812);
- Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu i trybu uczestnictwa podmiotów w wykonywaniu kar, środków karnych, zabezpieczających i zapobiegawczych, a także społecznej kontroli nad ich wykonywaniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 211, poz. 2051, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2009 r. w sprawie zwerifikowanych kryteriów dochodowych oraz kwoty świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 27, poz. 1055);

Przydatne adresy

Zakłady Karne i Areszty Śledcze podlegające Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w Krakowie

Instytucja	Adres	Telefon/Fax	E-mail
Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Krakowie	Ul. Montelupich 7 31-155 Kraków	12 634-50-77 12 633-81-72	oisw_krakow@sw.gov.pl
Areszt Śledczy Kielce	Ul. Zagnańska 155 25-563 Kielce	41 331-40-91 41 331-44-19	as_kielce@sw.gov.pl
Areszt Śledczy Kraków	Ul. Montelupich 7 31-155 Kraków	12 634-50-77 12 633-53-54	as_krakow@sw.gov.pl
Areszt Śledczy Kraków-Podgórze	Ul. Czarnieckiego 3 30-536 Kraków	12 620-50-00 12 423-57-71	as_krakow_podgorze@sw.gov.pl
Zakład Karny Kraków-Nowa Huta	Ul. Splawy 2 31-988 Kraków	12 643-83-00 12 645-15-54	zk_krakow_nowa_huta@sw.gov.pl
Zakład Karny Nowy Sącz	Ul. Pijarska 1 33-300 Nowy Sącz	18 448-56-00 18 443-78-93	zk_nowy_sacz@sw.gov.pl
Zakład Karny Nowy Wiśnicz	32-720 Nowy Wiśnicz	14 612-85-77 14 612-85-69	zk_nowy_wisnicz@sw.gov.pl
Zakład Karny Pińczów	Ul. 3 Maja 34 28-400 Pińczów	41 357-73-73 41 357-73-72	zk_pinczow@sw.gov.pl
Zakład Karny Tarnów	Ul. Konarskiego 2 33-100 Tarnów	14 623-51-00 14 621-56-77	zk_tarnow@sw.gov.pl
Zakład Karny Tarnów-Mościce	Ul. Jędrzeja Śniadeckiego 9 33-101 Tarnów-Mościce	14 631-93-00 14 631-93-05	zk_tarnow_moscice@sw.gov.pl
Zakład Karny Trzebinia	Ul. Słowackiego 70 32-540 Trzebinia	32 611-59-00 32 612-15-51	zk_trzebinia@sw.gov.pl
Zakład Karny Wadowice	Ul. Trybunańska 8 34-100 Wadowice	33 872-11-00 33 872-08-60	zk_wadowice@sw.gov.pl

Sądy Okręgowe i Rejonowe z terenu Małopolski

Instytucja	Adres	Telefon/Fax
Sąd Apelacyjny w Krakowie	Ul. Mogilska 17, 31-542 Kraków	12 410-64-00, 12 412-43-88, 12 412-43-88
Sąd Okręgowy w Krakowie	Ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 619-50-00, 12 619-57-77
Sąd Okręgowy w Nowym Sączu	Ul. Pijarska 3 33-300 Nowy Sącz	18 443-89-00, 18 440-06-70 18 443-81-14
Sąd Okręgowy w Tarnowie	Ul. J. Dąbrowskiego 27 33-100 Tarnów	14 632-74-00 14 621-34-74

Instytucja	Adres	Telefon/Fax
Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy	Ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 619-50-00 12 619-57-77
Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty	Ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 619-50-00
Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze	Ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 619-54-10 12 619-50-33
Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia	Ul. Przy Rondzie 7 30-965 Kraków	12 619-50-00, 12 619-56-10 12 619-50-40
Sąd Rejonowy w Bochni	Ul. Kościuszki 4, 32-700 Bochnia	14 615-21-00, 14 612-42-66
Sąd Rejonowy w Brzesku	Ul. Kościuszki 20 32-800 Brzesko	14 664-61-00 14 664-61-02
Sąd Rejonowy w Chrzanowie	Al. Henryka 23 32-500 Chrzanów	32 649-40-90 32 649-40-91
Sąd Rejonowy w Dąbrowie Tarnowskiej	Ul. Jakuba Bojki 2 33-200 Dąbrowa Tarnowska	14 644-41-00 14 644-42-22
Sąd Rejonowy w Gorlicach	Ul. Biecka 5, 38-300 Gorlice	18 355-11-10, 18 355-11-18
Sąd Rejonowy w Limanowej	Ul. Józefa Marka 19 34-600 Limanowa	18 337-11-20, 18 337-11-28 18 337-12-40
Sąd Rejonowy w Miechowie	Pl. Kościuszki 3A 32-200 Miechów	41 382-50-20 41 382-50-21
Sąd Rejonowy w Muszynie	Ul. Kity 18 33-370 Muszyna	18 471-40-88, 18 471-40-56, 18 471-41-10, 18 471-40-88 wew. 211
Sąd Rejonowy w Myślenicach	Ul. Piłsudskiego 7 32-400 Myślenice	12 373-51-20, 12 272-06-60 12 272-06-15
Sąd Rejonowy w Nowym Sączu	Ul. Pijarska 3 33-300 Nowy Sącz	18 440-06-75, 18 443-89-68, 18 448-52-00, 18 443-72-10 wew. 250
Sąd Rejonowy w Nowym Targu	Ul. Ludzmierska 29 34-400 Nowy Targ	18 261-26-00, 18 261-26-01, 18 261-26-12, 18 261-26-12
Sąd Rejonowy w Olkuszu	Ul. Króla Kazimierza Wielkiego 45 32-300 Olkusz	32 643-15-57 32 643-15-57
Sąd Rejonowy w Oświęcimiu	Rynek Główny 14 32-600 Oświęcim	33 842-41-64 33 844-59-00
Sąd Rejonowy w Suchoj Beskidzkiej	Ul. A. Mickiewicza 11 34-200 Sucha Beskidzka	33 874-24-40 33 877-05-48
Sąd Rejonowy w Tarnowie	Ul. J. Dąbrowskiego 27 33-100 Tarnów	14 632-74-00 14 632-74-66
Sąd Rejonowy w Wadowicach	Ul. Żwirki i Wigury 9 34-100 Wadowice	33 823-37-41, 33 823-44-55, 33 823-33-45, 33 823-33-45
Sąd Rejonowy w Wieliczce	Ul. Janińska 25 32-020 Wieliczka	12 289-15-00 12 289-15-06

Institucja	Adres	Telefon/Fax
Sąd Rejonowy w Zakopanem	Ul. Gimnazjalna 13 34-500 Zakopane	18 202-46-01 18 202-46-02

Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie z terenu Małopolski

Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
POWIAT BOCHEŃSKI			
PCPR	Ul. Windakiewicza 9/5, 32-700 Bochnia	14 611-97-40	
MOPS	Ul. Kolejowa 14, 32-700 Bochnia	14 615-39-10	mopsbochnia@wp.pl
GOPS	Ul. Kazimierza Wielkiego 26, 32-700 Bochnia	14 611-67-76	gopsbochnia@poczta.onet.pl
GOPS	32-709 Drwinia 57	12 281-76-02	gops@drwinia.gmina.pl
GOPS	32-724 Lipnica Murowana 25	14 685-23-50	gops_lipnica_mur@poczta.fm
GOPS	32-740 Łapanów 34	14 685-39-04	ug@lapanow.pl
MOPS	Rynek 6, 32-720 Nowy Wiśnicz	14 612-83-07	mops_nwisnicz@poczta.onet.pl
GOPS	Ul. Długa 21, 32-765 Rzezawa	14 685-85-55	gops_rzezawa@poczta.onet.pl
GOPS	32-733 Trzciana 248	14 613-60-02	gopstrzciana@op.pl
GOPS	32-731 Żegocina	14 613-20-08	gops_zegocina@rozeta.com.pl
POWIAT BRZESKI			
PCPR	Ul. Wyszyńskiego 6, 32-800 Brzesko	14 663-00-31	pcprbrzesko@op.pl
MOPS	Ul. Mickiewicza 21, 32-800 Brzesko	14 663-15-83	mopsbrzesko@mail.zetosa.com.pl
GOPS	32-825 Borzęcin 563	14 684-60-75	gopsborzecin@poczta.onet.pl
MOPS	Ul. Szkolna 1, 32-860 Czchów	14 663-65-65	mops@czchow.pl
GOPS	Wola Dębińska 240, 32-852 Dębno	14 665-87-49	gops@gminadebno.pl
GOPS	32-864 Gnojnik 363	14 686-97-20	gops_gnojnik@poczta.onet.pl
GOPS	32-861 Iwkowa 468	14 684-40-10	gops.iwkowa@onet.pl
GOPS	Rynek 3, 32-820 Szczurowa	14 671-31-21	gops@szczurowa.pl
POWIAT CHRZANOWSKI			
PCPR	Ul. Topolowa 16, 32-500 Chrzanów	32 623-37-98	pcpr@powiat-chrzanowski.pl
MOPS	Ul. Gęsikowskiego 7, 32-566 Alwernia	12 283-11-15	alwerops@alwernia.pl
OPS	Ul. Krakowska 56, 32-551 Babice	32 613-40-50	ops_babice@pro.onet.pl

Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
OPS	Al. Henryka 2/4, 32-500 Chrzanów	32 623-35-52	ops@chrzanow.pl
OPS	Ul. 9 Maja 2, 32-590 Libiąż	32 627-78-25	libiaz.ops@pro.onet.pl
OPS	Ul. Kościuszki 38, 32-540 Trzebinia	32 612-15-10	ops@um.trzebinia.pl
POWIAT DĄBROWSKI			
PCPR	Ul. Berka Joselewicza 5/4, 33-200 Dąbrowa Tarnowska	14 642-44-15	pcprdt@interia.pl
GOPS	33-220 Bolesław 68	14 641-50-18	gops.boleslaw_kdobrowy@vp.pl
GOPS	Rynek 34, 33-200 Dąbrowa Tarnowska	14 642-29-15	mgops_d@poczta.onet.pl
GOPS	33-260 Gręboszów 137	14 641-60-27	gops_greboszow@op.pl
GOPS	33-221 Mędrzechów 434	14 644-24-23	gopsmedrzechow@op.pl
GOPS	Ul. Długa 18, 33-210 Olesno	14 641-10-82	gops.olesno@neostrada.pl
GOPS	Pl. Św. Kazimierza 7, 33-207 Radgoszcz	14 641-46-60	opieka@radgoszcz.pl
GOPS	Ul. Wolności 3, 33-230 Szczucin	14 644-31-21	szczuops@poczta.onet.pl
POWIAT GORLICKI			
PCPR	Ul. Słoneczna 5, 38-300 Gorlice	18 352-53-80	pcpr.gorlice@post.pl
MOPS	Ul. Wąska 5, 38-300 Gorlice	18 353-56-42	opsgorlice@neostrada.pl
MGOPS	Ul. Tysiąclecia 5, 38-340 Biecz	13 447-00-41	mgopsbiecz@poczta.onet.pl
OPS	38-350 Bobowa 21	18 351-44-56	gops@bobowa.pl
GOPS	Ul. Biecka 6a, 38-300 Gorlice	18 353-75-74	gops.gorlice@post.pl
GOPS	38-305 Lipinki 44	13 447-78-92	gopslipinki@interia.pl
GOPS	38-322 Łuzna 634	18 354-30-41	ops2luzna@wp.pl
GOPS	38-321 Moszczenica 618	18 354-12-40	spsopsmoszczenica@poczta.onet.pl
GOPS	38-312 Ropa 733	18 353-46-33	mareksps@poczta.onet.pl
GOPS	38-307 Sękowa 252	18 351-80-10	mareksps@poczta.onet.pl
OPS	38-315 Uście Gorlickie 77	18 351-64-91	ops@uscie.iap.pl
POWIAT KRAKOWSKI			
PCPR	Al. Słowackiego 20, 30-037 Kraków	12 634-42-66	pcpr@powiat.krakow.pl
GOPS	32-070 Czernichów 2	12 270-21-57	gops@czernichow.pl
GOPS	32-125 Wawrzeńczyce 57	12 287-40-03	gops_igwa@wp.pl
GOPS	32-095 Iwanowice 99	12 388-41-22	gopsiwan@rom.pl
GOPS	32-048 Jerzmanowice 372 b	12 389-50-71	gops_jerzmanowice@poczta.onet.pl
GOPS	32-010 Luborzycza 97	12 387-11-10	opskoc@poczta.onet.pl
MOPS	Ul. Józefińska 14, 30-529 Kraków	12 656-47-19	do@mops.krakow.pl
Filia nr 1	Ul. Rzeźnicza 2, Kraków	12 430-45-46	f1@mops.krakow.pl
Filia nr 2	Ul. Radzikowskiego 37, Kraków	12 636-77-98	f2@mops.krakow.pl
Filia nr 3	Ul. Powstańców Wielkopolskich 3, Kraków	12 257 00 07	f3@mops.krakow.pl

Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
Filia nr 4	Os. Szkolne 34, Kraków	12 425-75-64	f4@mops.krakow.pl
Filia nr 5	Ul. Praska 52, Kraków	12 269-05-54	f5@mops.krakow.pl
Filia nr 6	Ul. Dietla 64, Kraków	12 421-61-44	f6@mops.krakow.pl
Filia nr 7	Al. Słowackiego 46, Kraków	12 632-66-20	f7@mops.krakow.pl
Filia nr 8	Ul. Jerzmanowskiego 37, Kraków	12 659-12-68	f8@mops.krakow.pl
Filia nr 9	Os. Teatralne 24, Kraków	12 644-76-09	f9@mops.krakow.pl
GOPS	Ul. Kościuszki 43, 32-065 Krzeszowice	12 258-30-80	kr-gops@wp.pl
GOPS	32-060, Liszki 230	12 280-05-96	gopsliszki@poczta.onet.pl
GOPS	Plac Piłsudskiego 1, 32-091 Michałowice	12 388-87-70	gops@michalowice.malopolska.pl
GOPS	Ul. Św. B. Apostoła 2, 32-031 Mogilany	12 270-10-25	gops.mogilany@pro.onet.pl
MGOPS	Ul. Szkolna 4, 32-043 Skała	12 389-14-37	mgopswskała@wp.pl
MGOPS	Ul. Żwirki i Wigury 13, 32-050 Skawina	12 276-21-37	mgops@skawina.net
GOPS	Ul. Kościuszki 64, 32-090 Słomniki	12 388-12-72	ops.slomniki@pro.onet.pl
GOPS	32-045 Suloszowa 80	12 389-60-28	gops_suloszowa@poczta.onet.pl
GOPS	Ul. Krakowska 2, 32-040 Świątniki Górne	12 270-42-26	gops_swiatnikig@poczta.onet.pl
GOPS	32-085 Szyce 65	12 419-11-01	gops@wielka-wies.pl
GOPS	Ul. Kolejowa 30, 32-080 Zabierzów	12 285-14-13	gops@zabierzow.org.pl
GOPS	Ul. Galicyjska 17, 32-087 Zielonki	12 285-01-64	zielonki_gops@man.pl
POWIAT LIMANOWSKI			
PCPR	Ul. Józefa Marka 9, 34-600 Limanowa	18 337-58-27	pcpr@powiat.limanowa.pl
MOPS	Ul. Kilińskiego 11, 34-600 Limanowa	18 337-13-10	mopsl-wa@pro.onet.pl
MOPS	Ul. Starowiejska 2, 34-730 Mszana Dolna	18 331-00-84	mops-md@xl.wp.pl
GOPS	34-642 Dobra 38	18 333-00-60	opsdobra@pro.onet.pl
GOPS	Pl. III Rzeczypospolitej 198, 34-620 Jodłownik	18 332-12-51	gmina@jodlownik.iap.pl
GOPS	34-608 Kamienica 420	18 332-30-67	gops_kamienica@op.pl
GOPS	34-602 Laskowa 643	18 333-30-25	gops_laskowa@poczta.onet.pl
GOPS	Ul. M. B. Bolesnej 18B, 34-600 Limanowa	18 337-36-57	gops_lwa@ns.onet.pl
GOPS	34-606 Łukowica 286	18 333-50-66	opsluko@pro.onet.pl
GOPS	Ul. Spadochroniarzy 6, 34-730 Mszana Dolna	18 331-05-41	gopsmdl@pro.onet.pl
GOPS	34-735 Niedzwiedz 233	18 331-27-76	gopsnied@pro.onet.pl

Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
GOPS	34-615 Słopnice 911	18 334-74-29	opsslopnice@poczta.onet.pl
GOPS	Rynek 49, 34-650 Tymbark	18 332-53-22	gops.tymbark@neostrada.pl
POWIAT MIECHOWSKI			
PCPR	Ul. Sienkiewicza 18, 32-200 Miechów	41 383-40-84	pcpr@miechow.iap.pl
GOPS	Ul. Kolejowa 20, 32-250 Charsznica	41 383-60-03	gopscharsznica@op.pl
GOPS	32-075 Gołcza 80	12 388-64-11	gops_golcza@pro.onet.pl
GOPS	32-241 Kozłów	41 384-10-33	gops@kozlow.pl
GOPS	Ul. Warszawska 17, 32-210 Książ Wielki	41 383-80-02	ops.ksiawielki@pro.onet.pl
GOPS	Ul. Szpitalna 1, 32-200 Miechów	41 382-11-60	gops_miechow@wp.pl
GOPS	32-222 Raclawice 15	41 384-40-16	gopsraclawice@wp.pl
GOPS	32-218 Słaboszów 57	41 384-79-16	gopsslaboszow@poczta.onet.pl
POWIAT MYŚLENICKI			
PCPR	Ul. Kazimierza Wielkiego 5, 32-400 Myślenice	12 274-98-10	pcpr@powiat-myslenice.pl
MGOPS	Rynek 26, 32-410 Dobczyce	12 372-17-14	mgops@dobczyce.pl
OPS	32-433 Lubień 50	18 268-21-23	ops.lubien@pro.onet.pl
MGOPS	Ul. Słowackiego 82, 32-400 Myślenice	12 272-19-98	ops@myslenice.pl
GOPS	32-432 Pcim 563	12 274-91-02	gops.pcim@pro.onet.pl
GOPS	32-415 Raciechowice	12 372-52-10	wojt@raciechowice.ug.gov.pl
GOPS	32-447 Siepraw	12 274-63-03	gops_siepraw@poczta.onet.pl
OPS	Ul. Sportowa 45, 32-440 Sulkowice	12 272-50-20	ops@sulkowice.pl
GOPS	32-436 Tokarnia 380	12 274-70-63	gops_tokarnia@poczta.onet.pl
GOPS	32-412 Wiśniowa 441	12 271-40-86	gops_wisniowa@pro.onet.pl
POWIAT NOWOSĄDECKI			
PCPR	Ul. Kilińskiego 72a, 33-300 Nowy Sącz	18 443-82-51	pcprns@poczta.onet.pl
OPS	Ul. Ogrodowa 4, 33-330 Grybów	18 445-21-62	ops.grybow@onet.pl
GOPS	Ul. Marcinkowicka 6, 33-395 Chelmiec	18 440-46-27	gops-chelmiec@pro.onet.pl
OPS	33-316 Gródek nad Dunajcem 170	18 440-10-96	grodek.ops@pro.onet.pl
GOPS	Ul. Jakubowskiego 33, 33-330 Grybów	18 445-07-98	gops.grybow@poczta.onet.pl
OPS	33-334 Kamionka Wielka 5	18 445-67-20	ops_kamionkaw@pro.onet.pl
OPS	33-322, Korzenna 325	18 440-66-26	opskorzenna@sacz.com.pl
OPS	Ul. Kraszewskiego 37, 33-380 Krynica-Zdrój	18 471-53-68	opsspkrynica@poczta.onet.pl
OPS	33-336 Łabowa	18 471-12-85	ops@labowa.iap.pl

Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
OPS	33-390 Łącko 455	18 444-60-82	lacko.ops@pro.onet.pl
OPS	33-314 Łososina Dolna 300	18 444-80-28	ops@lososina.pl
OPS	Ul. Zefirka 6, 33-370 Muszyna	18 471-41-15	gopsmuszyna@op.pl
GOPS	33-335 Nawojowa 313	18 445-79-14	gops.nawojowa@op.pl
MOPS	Ul. Żywiecka 13, 33-300 Nowy Sącz	18 444-36-24	mopsns@op.pl
MGOPS	Ul. B. Chrobrego 2, 33-350 Piwniczna-Zdrój	18 446-41-28	ops.piwniczna@pro.onet.pl
OPS	33-386 Podegrodzie 248	18 448-49-68	ops_podegrodzie@pro.onet.pl
GOPS	33-343 Rytro 265	18 448-64-64	gops@rytro.pl
OPS	Ul. Batorego 15, 33-340 Stary Sącz	18 446-20-70	ops_stary_sacz@poczta.wp.pl
POWIAT NOWOTARSKI			
PCPR	Ul. Szafarska 39, 34-400 Nowy Targ	18 266-42-07	pcpr@nowotarski.pl
OPS	Ul. Kościuszki 8, 34-400 Nowy Targ	18 266-25-93	ops@nowytarg.pl
MOPS	Ul. Szalaya 84, 34-460 Szczawnica	18 262-10-66	mopsszczawnica@pro.onet.pl
GOPS	Ul. Piłsudskiego 4, 34-470 Czarny Dunajec	18 261-35-46	ops_czarnydunajec@pro.onet.pl
GOPS	Ul. Gorczańska 3, 34-436 Maniowy	18 275-08-83	ops.czorzstzyn@pro.onet.pl
OPS	Ul. 3-go Maja 1, 34-480 Jablonka	18 261-11-47	ops@jablonka.pl
GOPS	Rynek35, 34-450 Krościenko n. Dunajcem	18 262-30-09	gops@kroscienko.pl
GOPS	34-483 Lipnica Wielka 518	18 263-45-95	lwops@lipnicaw.ugm.pl
OPS	Ul. Jana Pawła II 18, 34-442 Łapsze Niżne	18 265-91-45	ops.lapsze@neostrada.pl
GOPS	Ul. Jana Pawła II 97, 34-471 Ludźmierz	18 265-55-87	gops.nt@op.pl
GOPS	Os. Dłubacze, 34-452 Ochotnica Dolna	18 262-46-01	gopsochotnica@pro.onet.pl
GOPS	34-721 Raba Wyżna 70	18 267-12-31	gopsrw@ns.onet.pl
OPS	Ul. Parkowa 2, 34-700 Rabka-Zdrój	18 267-98-68	ops.rabka@pro.onet.pl
GOPS	34-745 Spytkowice 26	18 268-85-82	gops@spytkowice.pl
GOPS	Ul. Zakopiańska 18, 34-424 Szafłary	18 261-23-29	gops.szafлары@wp.pl
POWIAT OLKUSKI			
PCPR	Ul. Piłsudskiego 21, 32-300 Olkusz	32 643-39-41	pcprolkusz@wp.pl

Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
MOPS	Ul. Wojska Polskiego 3, 32-332 Bukowno	32 642-11-41	mops_bukowno@poczta.onet.pl
GOPS	Ul. Laskowska 4, 32-329 Bolesław	32 642-40-34	bol32@box43.pl
OPS	Ul. Zawierciańska 12, 32-310 Klucze	32 642-84-67	ops@gmina-klucze.pl
OPS	Al. 1000-lecia 15c, 32-300 Olkusz	32 641-32-12	opsolkusz@poczta.onet.pl
GOPS	32-353 Trzyciąż	12 389-40-01	gops.trzyciaz@interia.pl
MOPS	Ul. Skalska 20, 32-340 Wolbrom	32 644-10-75	mopsw@neostrada.pl
POWIAT OŚWIECIMSKI			
PCPR	Ul. Bema 4, 32-600 Oświęcim	33 842-23-29	pcpr@powiat.oswiecim.pl
GOPS	Ul. Beskidzka 100, 32-600 Grojec	33 846-64-20	gops1@gops-oswiecim.iaw.pl
OPS	Ul. Mickiewicza 6, 32-620 Brzeszcze	32 211-12-51	ops@brzeszcze.pl
MOPS	Ul. Staicha 1, 32-660 Chelmek	33 846-13-39	mops@chelmek.pl
MGOPS	Ul. Żwirki i Wigury 8, 32-650 Kęty	33 845-28-70	zemanekpiotr@op.pl
GOPS	Ul. Główna 125, 32-608 Osiek	33 845-82-58	placeopieka@osiek.pl
MOPS	Ul. Sobieskiego 15B, 32-600 Oświęcim	33 847-90-00	mops.biuro@oswiecim.biz
GOPS	Ul. Długa 61, 32-607 Polanka Wielka	33 848-80-19	gopspol@iap.pl
GOPS	Ul. Długa 6, 32-641 Przeciszów	33 841-32-80	gops_przeciszow@op.pl
OPS	Ul. Palimąki 2, 32-640 Zator	33 841-22-17	ops_zator@poczta.onet.pl
POWIAT PROSZOWICKI			
PCPR	Ul. 3 Maja 72, 32-100 Proszowice	12 386-29-60	pcpr.pro@interia.pl
GOPS	32-104 Koniusza 55	12 386-90-32	gops_koniusza@poczta.onet.pl
GOPS	Ul. Nowa 14, 32-130 Koszyce	41 351-40-48	gops.koszyce@op.pl
GOPS	Ul. Krakowska 44, 32-120 Nowe Brzesko	12 385-26-55	gops-nb@iap.pl
GOPS	Ul. Św. Jakuba 11, 32-109 Palecznica	41 384-82-34	gospalecznica@poczta.onet.pl
MGOPS	Ul. 3 Maja 72, 32-100 Proszowice	12 386-22-12	mgops@proszowice.pl
GOPS	32-107 Radziemice 74	12 385-62-44	radziemice@op.pl
POWIAT SUSKI			
PCPR	Ul. Kościelna 5b, 34-200 Sucha Beskidzka	33 874-40-31	info@pcpr.suchabeskidzka.pl
MOPS	Ul. Piłsudskiego 25, 34-240 Jordanów	18 267-55-73	mops.jordanow@pro.onet.pl

Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
MOPS	Ul. Mickiewicza 19, 34-200 Sucha Beskidzka	33 874-22-43	mopssucha@poczta.onet.pl
GOPS	34-211 Budzów 445	33 874-00-32	gops_budzow@poczta.onet.pl
GOPS	34-235 Bystra-Sidzina	18 268-12-20	bystra-sidzina.gops@pro.onet.pl
GOPS	Rynek 2, 34-240 Jordanów	18 267-53-69	gops@gmina-jordanow.pl
MGOPS	Ul. Kościuszki 1, 34-220 Maków Podhalański	33 877-15-54	mops.makow@pro.onet.pl
GOPS	34-232 Stryszawa 17	33 876-77-24	stryszawa@ug.pl
GOPS	34-222 Zawoja 1580	33 877-50-49	gopszawoja@UG.pl
GOPS	34-210 Zembrzyce	33 874-64-00	bazmudka@poczta.onet.pl
POWIAT TARNOWSKI			
PCPR	Ul. Szujskiego 66, 33-100 Tarnów	14 621-56-83	pcpr.tarnow@wp.pl
GOPS	Ul. Tysiąclecia 19, 33-190 Ciężkowice	14 651-02-13	gops@ciezkowice.pl
GOPS	Ul. Krynicka 3, 33-180 Gromnik	14 651-42-30	gopsgromnik@gmail.com
GOPS	Ul. 1 Maja 7, 33-140 Lisia Góra	14 678-45-68	lisiagora_gops@op.pl
GOPS	33-171 Pleśna 240	14 679-81-70	plesnagops@op.pl
GOPS	Ul. Brzeska 9, 33-130 Radłów	14 678-20-03	ops.radlow@op.pl
GOPS	Ul. Wyrwy 2, 33-160 Ryglice	14 644-36-48	gopsryglice@poczta.onet.pl
GOPS	33-163 Rzepiennik Strzyzewski 400	14 653-55-19	gopsrzepiennik@interia.pl
GOPS	33-156 Skrzyszów 642	14 632-63-47	gops@skrzyszow.pl
GOPS	Ul. Krakowska 19, 33-100 Tarnów	14 688-01-50	gops@gminatarnow.pl
MOPS	Al. M.B. Fatimskiej 9, 33-100 Tarnów	14 688-20-20	mops_tarnow@solutions.net.pl
OPS	Ul. Jana Pawła II 4, 33-170 Tuchów	14 652-54-89	slowik.ops@op.pl
GOPS	33-122 Wierzchosławice 555	14 631-90-28	gops@vp.pl
GOPS	33-270 Wietrzychowice 19	14 641-81-50	gops_wietrzychowice@poczta.onet.pl
GOPS	Rynek 4, 32-830 Wojnicz	14 679-00-30	ug@wojnicz.pl
GOPS	Ul. Spokojna 1, 32-840 Zakliczyn	14 66-52-275	gops@zakliczyn.pl
OPS	Rynek 29, 33-240 Żabno	14 645-64-33	ops@zabno.pl
GOPS	38-246 Szerzyny 521	14 651-73-00	gszerzy@uw.rzeszow.pl
POWIAT TATRZAŃSKI			
PCPR	Ul. Chramcówki 15, 34-500 Zakopane	18) 200-04-62	pcpr_zakopane@poczta.onet.pl
OPS	Ul. Jagiellońska 7, 34-500 Zakopane	18) 201-47-33	mops.zakopane@interia.pl

Nazwa	Adres	Telefon	E-mail
GOPS	Ul. Jana Pawła II 312, 34-425 Biały Dunajec	18 20-731-97	gops@bialydunajec.com.pl
GOPS	Ul. Długa 144, 34-530 Bukowina Tatrzańska	18 207-71-10	bukowina_tatrzańska.ops@pro.onet.pl
GOPS	Ul. Nędzy-Kubińca 140, 34-511 Kościelisko	18 207-02-00	gops@koscielisko.com.pl
OPS	Ul. Piłsudskiego 15, 34-520 Poronin	18 207-40-05	ops@poronin.pl
POWIAT WADOWICKI			
PCPR	Ul. Batorego 2, 34-100 Wadowice	33 873-42-25	pcpr_wadowice@poczta.onet.pl
OPS	Ul. Batorego 5, 34-120 Andrychów	33 875-33-00	ops@um.andrychow.pl
GOPS	34-114 Brzeźnica 57	33 879-20-29	mopsbrzeznicza@pro.onet.pl
MGOPS	Al. Jana Pawła II 7, 34-130 Kalwaria Zebrzyd.	33 876-47-65	mgopskalwaria@neostrada.pl
GOPS	Ul. 3 Maja 587, 34-143 Lanckorona	33 876-35-91	gops_lanckorona@poczta.onet.pl
GOPS	34-106 Mucharz 226	33 876-16-12	gopsmucharz@wp.pl
GOPS	Ul. Zamkowa 12, 34-116 Spytkowice	33 879-17-15	gops.spytkowice@pro.onet.pl
GOPS	34-146 Stryszów 557	33 879-71-50	stryszow@poczta.onet.pl
GOPS	34-100 Tomice 159	33 823-26-47	ops_tomice@poczta.onet.pl
MOPS	Ul. Mickiewicza 19, 34-100 Wadowice	33 823-43-39	mops@wadowice.pl
GOPS	34-122 Wieprz 424	33 875-54-15	gopswieprz@poczta.onet.pl
POWIAT WIELICKI			
PCPR	Ul. Daniłowicza 12, 32-020 Wieliczka	12 288-02-20	pcpr@starostwo.wieliczka.pl
GOPS	Biskupice, 32-020 Tomaszkowice	12 250-65-11	gops.biskupice@poczta.onet.pl
GOPS	32-420 Gdów 145	12 251-48-32	ops.gdow@pro.onet.pl
GOPS	32-015 Klaj 652	12 284-15-66	gops@klaj.pl
MGOPS	Ul. Piękna 1, 32-005 Niepolomice	12 281-11-72	mgops@niepolomice.com
MGOPS	Ul. Sienkiewicza 26, 32-020 Wieliczka	12 278-45-61	mgops@wieliczka.gmina.pl

Urzędy Pracy z terenu Małopolski

Instytucja	Adres	Telefon/Fax
Grodzki Urząd Pracy w Krakowie	Ul. Wąwozowa 34, 31-752 Kraków	12 643-15-61, 12 643-48-76 12 645-12-70
Powiatowy Urząd Pracy Bochnia	Ul. Wojska Polskiego 3, 32-700 Bochnia	14 611-10-51, 14 611-10-52

Instytucja	Adres	Telefon/Fax
Powiatowy Urząd Pracy Brzesko	Ul. Piłsudskiego 19, 32-800 Brzesko	14 663-05-22, 14 663-05-46
Powiatowy Urząd Pracy Chrzanów	Ul. Oświęcimska 9, 32-500 Chrzanów	32 623-22-01, 32 623-36-37
Powiatowy Urząd Pracy Dąbrowa Tarnowska	Ul. Józefa Piłsudskiego, 33, 33-200 Dąbrowa Tarnowska	14 642-24-78 14 642-43-26 wew. 25
Powiatowy Urząd Pracy Gorlice	Ul. Michalusa 18, 38-300 Gorlice	18 353-55-20, 18 353-63-07 18 353-55-20
Powiatowy Urząd Pracy Limanowa	Ul. Szwedzka 4, 34-600 Limanowa	18 337-38-94, 18 337-38-94
Powiatowy Urząd Pracy Miechów	Ul. Sienkiewicza 25, 32-200 Miechów	41 383-25-01, 41 383-25-01
Powiatowy Urząd Pracy Myślenice	Ul. Drogowców 2, 32-400 Myślenice	12 272-37-43, 12 272-37-24
Powiatowy Urząd Pracy Nowy Sącz	Ul. Węgierska 146, 33-306 Nowy Sącz	18 442-91-10 18 442-99-84
Powiatowy Urząd Pracy Nowy Targ	Ul. Szpitalna 14, 34-400 Nowy Targ	18 266-56-91 18 266-98-97
Powiatowy Urząd Pracy Olkusz	Ul. Olewińska 16, 32-300 Olkusz	32 754-61-56 32 643-43-48
Powiatowy Urząd Pracy Oświęcim	Ul. Wyspiańskiego 10, 32-602 Oświęcim	33 842-49-07, 33 8444144, 33 844-41-43, 33 8444145
Powiatowy Urząd Pracy Proszowice	Ul. Krakowska 11, 32-100 Proszowice	12 386-10-80 12 386-16-91
Powiatowy Urząd Pracy Sucha Beskidzka	Ul. Mickiewicza 31, 34-200 Sucha Beskidzka	33 874-25-12 33 874-25-12
Powiatowy Urząd Pracy Tarnów	Plac Bema 3, 33-100 Tarnów	14 622-12-94, 14 622-12-94
Powiatowy Urząd Pracy Wadowice	Ul. Mickiewicza 27, 34-100 Wadowice	33 873-71-00 33 823-22-32
Powiatowy Urząd Pracy Wieliczka	Ul. Legionów 3, 32-020 Wieliczka	12 278-14-28, 12 278-14-49 12 228-14-28, 12 278-14-40
Powiatowy Urząd Pracy Zakopane	Ul. Ks. Stolarczyka 14, 34-500 Zakopane	18 201-50-61 18 201-54-79
Powiatowy Urząd Pracy Filia Andrychów	Ul. Starowiejska 22 a, 34-120 Andrychów	33 875-26-22 33 875-26-22
Powiatowy Urząd Pracy Filia Dobczyce	Rynek 21, 32-410 Dobczyce	12 271-10-04
Powiatowy Urząd Pracy Filia Kęty	Ul. Żwirki i Wigury 27a, 32-650 Kęty	33 845-06-07 33 845-26-24
Powiatowy Urząd Pracy Filia Krynica	Ul. Źródlana 1, 33-380 Krynica-Zdrój	18 471-28-90 18 471-64-88
Powiatowy Urząd Pracy Filia Krzeszowice	Ul. Kościuszki 3, 32-065 Krzeszowice	12 282-20-50 12 282-20-52
Powiatowy Urząd Pracy Filia Skawina	Ul. Ogrody 17, 32-050 Skawina	12 276-16-93 12 276-70-98
Powiatowy Urząd Pracy Filia Słomniki	Ul. Kościuszki 64, 32-090 Słomniki	12 388-23-98 12 388-13-98

Instytucja	Adres	Telefon/Fax
Powiatowy Urząd Pracy Filia Tuchów	Ul. Jana III Sobieskiego 23, 33-170 Tuchów	14 652-63-46 14 652-63-46
Powiatowy Urząd Pracy Filia Żabno	Rynek 17, 33-240 Żabno	14 645-69-43 14 645-69-43
Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego	Ul. Mazowiecka 21, Kraków 30 - 019	12 623-74-80 12 299-74-88

Wybrane organizacje pozarządowe, działające na rzecz osób opuszczających zakłady karne i ich rodzin, z terenu Małopolski

Instytucja	Adres	Telefon
Chrześcijańskie Stow. Dobroczynne – Klucze	Ul. Bolesławska 23, 32-310 Klucze	32 647-14-41
Stowarzyszenie SURSUM CORDA – Nowy Sącz	Ul. Lwowska 11, 33-300 Nowy Sącz	18 540-40-40
Małopolskie Stowarzyszenie Probacja – Kraków	Ul. Czyżówka 50, 30-526 Kraków	12 423-55-70
Krakowskie Tow. Medyczne „PRO VITA” – Kraków	Ul. Majora 5 lok. 1, 31-422 Kraków	12 413-80-47
Stowarzyszenie „Lekarze Nadziei” – Kraków	Al. Pokoju 7, 31-548 Kraków	12 414-30-05
Stołówka dla Ubogich – Kraków	Ul. Woronicza 10, 31-409 Kraków	12 413-55-99
Stow. Oświatowe Pracy i Inwalidztwa – Jordanów	Ul. Kolejowa 10, 34-240 Jordanów	18 267-46-49
Stow. Samopomocy Społecznej „Psyche” – Kraków	Ul. Mazowiecka 117 kl. II, Kraków	12 634-23-66
Nowosądeckie Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta – Nowy Sącz	Ul. Szwedzka 18, 33-300 Nowy Sącz	18 443-89-80
Stowarzyszenie Przyjaciół im. św. Brata Alberta – Kuchnia Społeczna – Kraków	Ul. Reformacka 3, 31-012 Kraków	12 421-92-05
Bractwo pod Wezwaniem św. Ryty z Cascii – Kraków	Ul. Olszańska 1 lok. 8, 31-513 Kraków	12 411-18-52
Polski Czerwony Krzyż – Zarząd Rejonowy Kraków	Ul. Ujastek 1, 30-969 Kraków	12 644-95-00
Caritas Ar. Krakowskiej – Stacja Opieki Zakopane	Ul. Krupówki 1 lok. 7, 34-500 Zakopane	18 201-60-12
Caritas Diecezji Tarnowskiej – Dom Miłosierdzia „Św. Józef” – Krynica-Zdrój	Ul. Cicha 10, 33-380 Krynica-Zdrój	18 471-54-20
Dom dla Bezdomnych Mężczyzn Caritas	Ul. Prostopadła 9a, 33-100 Tarnów	14 622-39-78
Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn – Brzesko	Ul. Cegielniana 1, 32-800 Brzesko	14 663-15-83
Noclegownia – Brzeszcze	Ul. Mickiewicza 4, 32-620 Brzeszcze	32 211-12-51
PCK – Miejska Noclegownia dla Mężczyzn – Kraków	Ul. Makuszyńskiego 19, 30-024 Kraków	12 644-31-73

Zakład Usług Społecznych – Noclegownia Zakopane	Ul. Stary Kamieniec 10, 39-500 Zakopane	18 206-20-10
Przytulisko im. Św. Brata Alberta dla Bezdomnych Mężczyzn – Kraków	Ul. Kościuszki 23 , 30-024 Kraków	12 421-85-25
Caritas – Stacja Opieki i Stołówka – Proszowice	Ul. 3 Maja 2, 32-100 Proszowice	12 386-10-53
Caritas Diecezji Tarnowskiej – Kuchnia Dąbrowa Tarnowska	Ul. Piłsudskiego 25, 33-200 Dąbrowa Tar.	14 642 24 76
Caritas Diecezji Tarnowskiej – Kuchnia dla Ubogich	Ul. Prostopadła 9a, 33-100 Tarnów	14 690 84 56
Dom dla Bezdomnych – Uście Gorlickie	Ul. Gładyszów 51, 38-309 Uście Gorlickie	18 351 60 41
Klasztor O. Bernardynów – Kuchnia Caritas Tarnów	Ul. Bernardyńska 13, 33-100 Tarnów	14 622-27-49
Kuchnia dla Ubogich – Kraków	Ul. Smoleńsk 4, 31-107 Kraków	12 422-38-16
Kuchnia dla Ubogich – Miechów	Ul. Szpitalna 1, 32-200 Miechów	41 383-09-33
Kuchnia im. Brata Alberta – Kęty	Ul. Mickiewicza, 32-650 Kęty	33 845-28-70
Magazyn Odzieży – Kraków	Ul. Reformacka 3, 31-012 Kraków	12 421-92-05
Magazyn Rzeczy Używanych – Kęty	Ul. Mickiewicza, 32-650 Kęty	33 845-28-70
Nowosądeckie Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta – Schronisko dla Mężczyzn	Ul. Szwedzka 18, 33-300 Nowy Sącz	18 443-89-80
Ośrodek Kolonijny „Słoneczko” GOPS – Miejsce Interwencyjne dla Bezdomnych – Ropa	38-312 Ropa	18 353-40-17 18 353-41-66
Parafia M B Bolesnej – Kuchnia Caritas – Limanowa	Ul. Jana Pawła II, 34-600 Limanowa	18 337-20-04
PKPS – Stołówka – Nowy Targ	Ul. Kościuszki 8, 34-400 Nowy Targ	18 266-33-33
Punkt Socjalny – Kraków	Ul. Bronowicka 78, 30-091 Kraków	12 637-07-12
Schronisko im. Brata Alberta dla Bezdomnych Mężczyzn – Miechów	Ul. Konopnickiej 7, 32-200 Miechów	41 383-00-78
Stow. Miłosierdzia im. św. Wincentego a Paulo przy Parafii św. Marii Magdaleny – Kuchnia – Rabka-Zdrój	Ul. Sądecka 21a, 34-700 Rabka-Zdrój	18 267-67-20
Zgromadzenie Braci Albertynów – Kuchnia dla Ubogich – Kraków	Ul. Skawińska 6, 31-066 Kraków	12 429-56-64
Zgromadzenie Sióstr Albertynek Prowincja Krakowska – Kuchnia Brata Alberta – Andrychów	Ul. 1 Maja 11, 34-120 Andrychów	33 875-29-25
Zgromadzenie Sióstr Serafitek – Stołówka Oświęcim	Ul. Dąbrowskiego 12, 32-600 Oświęcim	33 842-27-68